

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan de leden van de Bestuursraad

Deadline:

pSG
pSG
Nafase COVID-19

Ontworpen door

5.1.2e

M 06- 5.1.2e
5.1.2e @minvws.nl

Datum

Kenmerk

Zaaknummer

nota

(ter beslissing)

Paraaf directeur

Paraaf pSG

1 Aanleiding voor deze nota

De COVID-19 crisis leidt tot een ongekende en alsmaar groeiende hoeveelheid aan relevante documenten, e-mails en chatberichten. Het huidige informatiebeheer van VWS belemmert een efficiënte verwerking van COVID-informatie in het kader van de hotspot-archivering, de verantwoording richting parlement en de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OWV), het afhandelen van Wob-verzoeken en het maken van reconstructies.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

Gaat de Bestuursraad akkoord met:

- De voorgestelde wijze van veiligstellen en doorzoeken van e-mails en documenten in het kader van verantwoording?
- Het geautomatiseerd uitlezen en structureren van chatberichten?

3 Samenvatting en conclusies

- *Voorstel 1* betreft de geautomatiseerde werkwijze van veiligstellen en doorzoeken van e-mails en documenten, zoals overeengekomen voor Wob-verzoeken, welke ook voor de overige verantwoordingsverzoeken zal worden gehanteerd. Daar waar mailboxen van VWS-(beleids)medewerkers (niet zijnde MT-leden van de directies en de ambtelijke en politieke leiding) in beeld komen zal om toestemming gevraagd worden om deze geautomatiseerd te doorzoeken.

Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat de programmadirectie Nafase COVID-19 voortaan:

pSG
pSG
Nafase COVID-19

Kenmerk

- De e-mailboxen van MT-leden van directies en de ambtelijke leiding automatisch zal veiligstellen ter beantwoording van de verantwoordingsverzoeken conform de procedure zoals overeengekomen voor de Wob;
  - Voor de mailboxen van de politieke leiding is geen sprake van "automatisch veiligstellen in een centrale omgeving". Voor deze mailboxen geldt specifieke afstemming met politiek adviseurs e.a.
  - Indien nodig de e-mailboxen van individuele medewerkers, na hun goedkeuring, automatisch zal veiligstellen voor beantwoording van de verantwoordingsverzoeken;
  - De in het kader van verantwoording gebruikte stukken worden opgeslagen op een door de directie OBP aan te wijzen document management Systeem zodat deze vandaar uit worden aangeboden aan het Nationaal Archief
  - Regie neemt in het proces zodat dit transparant, efficiënt en privacy-vriendelijk is en voldoet aan de gestelde vereisten.
- *Voorstel 2* betreft de wijze van het uitlezen en structureren van chatberichten. De voorgestelde werkwijze bestaat uit het, indien de betrokkene daarvoor toestemming geeft, verder automatiseren van het uitlezen van chatberichten uit telefoons, conform de procedure zoals deze wordt gehanteerd bij de Wob.

Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat de programmadirectie Nafase COVID-19 voortaan:

- De betrokkene drie opties voorlegt:
  - 1) zelf de relevante COVID-berichten selecteren en aanleveren voor beantwoording van de verantwoordingsverzoeken,
  - 2) de berichten laat selecteren en aanleveren door bijvoorbeeld een managementassistente of,
  - 3) dit door de programmadirectie Nafase COVID-19 laat doen.
- Regie neemt in het proces zodat dit transparant, efficiënt en privacy-vriendelijk is en voldoet aan de gestelde vereisten.

Wanneer de Bestuursraad akkoord gaat met de voorgestelde werkwijzen (voorstel 1 en 2) zorgt dit voor een efficiëntere manier van werken en een eenduidige en transparante afhandeling van verantwoordingsverzoeken, terwijl de privacy van de medewerker gerespecteerd wordt door middel van het geven van toestemming (privacy by design).

Tot slot is in deze nota nog, ter informatie, de werkwijze opgenomen die de programmadirectie Nafase COVID-19 hanteert ten aanzien van de overige consortia. De programmadirectie Nafase COVID-19 zal zogenaamde 'LCH-lijn' continueren.

4 Draagvlak politiek

Met de in deze nota voorgestelde inhoudelijke keuzes voor het veiligstellen van bronnen als WhatsApp en mailverkeer gaat VWS mee in de lijn van de kabinetsreactie op de POK, waarin is toegezegd dat er meer openheid en transparantie in de informatievoorziening naar de Kamer zal komen. Ervaringen en inzichten die in het programma Nafase COVID-19 worden opgedaan, worden meegenomen in de aanpak die de directie OBP ontwikkelt om te komen tot een

pSG
pSG
Nafase COVID-19

duurzaam informatiebeheer, dit eveneens als uitvloeisel van de toezeggingen van het kabinet.

Kenmerk

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Idem "Draagvlak politiek".

6 Financiële en personele gevolgen

De directie OPB neemt de kosten die het geautomatiseerd uitlezen en structureren van chatberichten met zich mee brengt voor haar rekening.

7 Juridische aspecten haalbaarheid

Wordt nog ingevuld (afstemming WJZ).

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Wordt nog ingevuld (afstemming WJZ, OBP).

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10 Toezeggingen

N.v.t.

11 Fraudetoets

N.v.t.

5.1.2e

Toelichting

1. Aanleiding

De COVID-19 crisis leidt tot een ongekeerde en alsmaar groeiende hoeveelheid aan relevante documenten, e-mails en chatberichten. Het adequaat veiligstellen en ter beschikking kunnen stellen van deze informatie is essentieel vanuit de verplichtingen uit de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), Archiefwet, Wet op de parlementaire enquête en artikel 68 Grondwet (inlichtingenplicht ministers en staatssecretarissen). Het huidige informatiebeheer van VWS belemmert een efficiënte verwerking van COVID-informatie in het kader van de hotspot-archivering, de verantwoording richting parlement en OVV, het afhandelen van Wob-verzoeken en het maken van reconstructies. In het voorjaar van 2020 is, op verzoek van de SG, daarom reeds bewust gekozen voor een aparte werkwijze ten aanzien van het doorzoeken van e-mails en documenten voor de afhandeling van Wob-verzoeken (zie nota in de bijlage), om de beleidsdirecties te ontlasten.

Met de in deze nota voorgestelde inhoudelijke keuzes voor het veiligstellen van chatberichten en mailverkeer gaat VWS mee in de lijn van de kabinetsreactie op de POK, waarin is toegezegd dat er meer openheid en transparantie in de informatievoorziening naar de Kamer zal komen. Ervaringen en inzichten die in het programma Nafase COVID-19 worden opgedaan, worden meegenomen in de aanpak die de directie OBP ontwikkelt om te komen tot een duurzaam informatiebeheer, dit eveneens als uitvloeisel van de toezeggingen van het kabinet. De nog te ontwikkelen aanpak voor een duurzaam informatiebeheer komt echter te laat voor een voorspoedige verwerking van alle relevante COVID-informatie. Deze notitie bevat een tweetal voorstellen om de gekozen werkwijze bij de afhandeling van de Wob-verzoeken te verbreden, waardoor we ook de hotspot-archivering, de verantwoording richting parlement en OVV, en het maken van reconstructies op een efficiënte wijze kunnen oppakken.

2. Stand van zaken

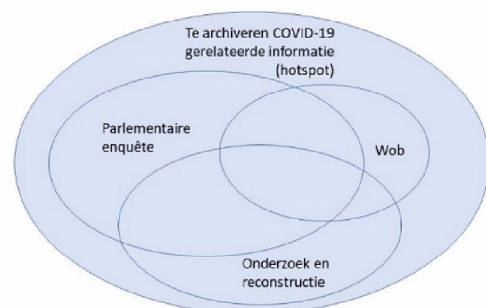
Veiligstellen

De huidige lijn wat betreft het veiligstellen van relevante COVID-informatie is dat VWS-medewerkers is verzocht niets te vernietigen. De programmadirectie stelt daarnaast ook actief informatie veilig. Enerzijds bij het vertrekken van een werknemer of in geval van een volle mailbox; hier gaat het om informatie die al in een VWS omgeving staat. Anderzijds wordt COVID-informatie die niet binnen de VWS-omgeving staat hier naartoe gebracht.

Soort en omvang informatie

Welke informatie relevant is vanuit de verschillende taakvelden van de programmadirectie bezien, valt uiteen in subsets welke elkaar deels overlappen (hiernaast visueel weergegeven).

Op 1 januari 2021 was sprake van ruim 2,6 miljoen relevante documenten, mails en chatberichten. Ontdubbeld komt dit neer op ongeveer 500.000 documenten, mails en chatberichten. Ter vergelijking: het ministerie van Financiën beschikte in het kader van de kinderopvangtoeslag over 50.000 documenten. Na ontdebelling

pSG
pSG
Nafase COVID-19

resulteerde dit in 5.000 documenten. Uiteindelijk heeft het ministerie van Financiën circa 2.500 documenten aan de onderzoekscommissie overgedragen.

Kenmerk

3. Voorstellen

Voorstel 1: Wijze van veiligstellen en doorzoeken e-mails en documenten

Van uitvraag naar sleepnet

In het voorjaar van 2020, is op verzoek van de SG, gekozen voor een nieuwe werkwijze ten aanzien van het doorzoeken van e-mails en documenten voor de afhandeling van Wob-verzoeken. Voorheen verzocht de coördinator Wob, de betrokken beleidsambtenaar relevante emails en documenten te verzamelen. In de nieuwe werkwijze worden deze relevante emails en documenten gezocht door middel van een 'geautomatiseerd sleepnet' wat netwerk-schijven en emailboxen doorzoekt. De documenten en relevante e-mails worden tevens automatisch opgeschoond. Deze werkwijze minimaliseert de belasting voor de ambtelijke organisatie.

Privacy by design

De werkwijze zoals deze bij Wob-verzoeken wordt gehanteerd is getoetst en goedgekeurd door de privacy officer en CISO door middel van een DPIA.¹ Deze werkwijze dient als basis voor alle komende verantwoordingsverzoeken aan VWS die dezelfde reikwijdte en diepgang hebben (dat wil zeggen, dezelfde directies en betrokken MT-leden). Voor toekomstige verantwoordingsverzoeken die *buiten* deze reikwijdte en diepte vallen, komen beleidsmedewerkers in beeld, bijvoorbeeld in het kader van Parlementaire verantwoording of overdracht aan Nationaal Archief. Aan hen zal de programmadirectie Nafase COVID-19 formeel toestemming vragen om de mailbox te mogen doorzoeken (privacy by design). Deze maatregel is genomen in overleg met de privacy officer, omdat de verwachting is dat de privacy impact door beleidsmedewerkers als groot zal worden ervaren.

Archivering

De in het kader van verantwoording gebruikte stukken worden opgeslagen op een door de directie OBP aan te wijzen document management systeem (vooralsnog Marjolein). De uiteindelijk te archiveren stukken bestaan uit de totaalsom van de stukken gebruikt ter verantwoording aangaande Wob-verzoeken (verantwoording naar burgers en media), de voorbereiding voor een parlementair verantwoordingstraject (een onderzoek of een enquête) en het kunnen reconstrueren van de COVID-19 crisis (verantwoording naar OVV en de NSOB-tijdlijnen), aangevuld met de selectielijst zoals overeengekomen met het Nationaal Archief.

Beschouwing

Aan de hand van een viertal belangrijke aspecten wordt de voorgestelde werkwijze hieronder nog kort beschouwd:

¹ Een DPIA (Data Protection Impact Assessment) is een instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen en vervolgens maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen.

Verantwoording: Door het centraal veiligstellen (door middel van Zoek en Vind) en het ontsluiten (door middel van Zylab en Marjolein) van data ontstaat een *eenduidige werkwijze* van veiligstellen en afdoen van verantwoordingsverzoeken.

Volledigheid: Alle relevante stukken worden voor de verschillende trajecten (Wob, Parlementaire Enquête, Hotspot, etc.) geautomatiseerd veiliggesteld en ontsloten in *één centrale omgeving*. Hiermee ontstaat een effectievere en efficiëntere wijze van veiligstellen en afdoen van verantwoordingsverzoeken.

Beveiliging: Afhankelijk van de gevraagde verantwoording zal informatie behandeld worden conform de geldende wet- en regelgeving, waarbij een *zorgvuldige, integrale belangenafweging* zal plaatsvinden tussen vertrouwelijkheid en andere belangen.² Beveiligingsincidenten worden eenduidig afgehandeld en gerapporteerd. Onderliggende stukken worden in een kluis geplaatst.

Inzet VWS-medewerker: Beleidsdirecties worden *op maat bediend, ontzien* en alleen bij incidentele gevallen geconsulteerd. De individuele medewerker hoeft slechts toestemming te geven voor het geautomatiseerd veiligstellen en doorzoeken van zijn of haar relevante e-mails.

Advies: het instemmen met de voorgestelde werkwijze.

Beslispunt: gaat de Bestuursraad akkoord met de voorgestelde werkwijze?

Voorstel 2: Wijze van uitlezen en structureren van chatberichten

Het tweede voorstel betreft de werkwijze omtrent het uitlezen en structureren van chatberichten. Vaststaat dat een aantal berichten nu aanwezig op de telefoons van de medewerkers/directeuren/bewindspersonen van belang is voor de noodzakelijke verantwoording (zie voorstel 1). Chatberichten die bij het uitvoeren van overheidstaken zijn gebruikt vallen, op grond van de uitspraak van de Raad van State van 20 maart 2019³, onder het bereik van de Wob en de Archiefwet. Het bestuursorgaan moet er dan ook zorg voor dragen dat deze niet verloren gaan en de individuele medewerker moet hieraan zijn medewerking verlenen.

Huidige werkwijze

Het *uitlezen* van telefoons gebeurt op dit moment voor 1/3^e deel automatisch en 2/3^e deel handmatig, dit is een arbeidsintensief traject. Het *schonen* van chatberichten gebeurt op dit moment volledig handmatig en is nog arbeidsintensiever gebleken dan verwacht. In het licht van de enorme werkvoorraad is dit niet langer werkbaar.

Geautomatiseerd uitlezen en structureren

² Meer concreet betekent dit dat staatsgeheime confidentiële informatie in de dataset na ontdekking zo snel mogelijk naar een andere locatie/beheeromgeving verplaatst zal worden, nadat gekeken is of deze informatie relevant is/kan zijn voor de doeleinden van het programma. Daarnaast:

1. Staatsgeheime confidentiële informatie zal nooit verstrekt worden in Wob-verzoeken;
2. Wanneer staatsgeheime confidentiële informatie wordt opgevraagd in een parlementaire enquête of enig ander onderzoek zal een belangenafweging gemaakt worden of en zo ja onder welke voorwaarden deze informatie verstrekt kan worden (rekening houdend met onder meer de Wet op de parlementaire enquête);
3. Staatsgeheime confidentiële informatie zal pas na de rubricering gearchiveerd worden en (na verloop van 20 jaar) worden overgedragen aan het Nationaal Archief indien dit onder de hotspot valt.

³ ABRvS 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:899, bevestigd in ABRvS 21 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2477.

Op basis van een proeftuin blijkt dat het geautomatiseerd uitlezen van chatberichten uit telefoons conform de procedure zoals deze wordt gehanteerd bij de Wob, mogelijk is waardoor geen handmatige schoning noodzakelijk is. Met behulp van (corona-gerelateerde) trefwoorden wordt gezocht naar relevante chatberichten. Op basis van overeengekomen regels aangaande privacy, schuttingtaal en wob-relevante criteria zullen delen van de chats automatisch worden gelakt. De geselecteerde chats zullen onderdeel uitmaken van het verantwoordingsproces.

De gedachte die ten grondslag ligt aan de hieronder voorgestelde werkwijze is dat waar e-mailberichten in grote mate een zakelijk karakter kennen, dit bij chatberichtenverkeer anders is. Uit eigen onderzoek blijkt dat persoonlijke en zakelijke conversaties aangaande het onderwerp COVID-19 door elkaar lopen. Dit betekent dat de betrokken medewerker hier een hogere mate van gevoeligheid, in de zin van aantasting van zijn of haar privacy, kan ervaren.

In de voorgestelde werkwijze krijgt de betrokken medewerker de keuze tussen drie opties. Door deze keuzemogelijkheid houdt de medewerker regie op zijn of haar berichten en daarmee privacy.

Hieronder de drie opties voor de medewerker:

1. De betrokken medewerker levert zelf de voor de verantwoording aangaande COVID-19 crisis noodzakelijke berichten aan;
2. De betrokken medewerker laat dit doen door zijn/haar secretariaat of door zijn/haar persoonlijke beleidsmedewerker;
3. De betrokken medewerker machtigt de programmadirectie Nafase COVID-19 om de relevante berichten in het kader van COVID-19 geautomatiseerd uit te nemen en te structureren (privacy by design).

De voorkeur heeft de derde optie, waarbij de medewerker een machtiging geeft tot het geautomatiseerd uitnemen en structureren van chatberichten. Dit is dan ook de standaard werkwijze geweest tot nu toe. Dit heeft de voorkeur omdat dit zorgt voor een zo volledig mogelijke verzameling aan chatberichten, omdat de subjectieve beoordeling van de medewerker van wat relevante chatberichten zijn, wegvalt.

Medewerkers waarvan reeds de telefoon is uitgenomen en de chatberichten al van zijn geschoond zullen worden geïnformeerd over de nieuwe werkwijze.

Beschouwing

Aan de hand van een viertal belangrijke aspecten wordt de voorgestelde werkwijze hieronder nog kort beschouwd:

Verantwoording: De medewerker maakt een keuze uit een van de drie opties. In het licht van de hierboven genoemde uitspraak van de Raad van State moet de individuele medewerker zijn medewerking verlenen aan het veiligstellen van chatberichten. Dit is eerder door de SG en pSG al benadrukt (zie de door hen verstuurd mails in de bijlage). Dat *een keuze moet worden gemaakt* tussen de drie opties moet met klem worden benadrukt bij de medewerker.

Volledigheid: De data wordt geautomatiseerd veiliggesteld, geschoond en ontsloten. Doordat met bepaalde trefwoorden wordt gezocht bestaat het risico dat een aantal relevante chatberichten niet wordt gevonden. De inschatting is dat ongeveer *95% volledigheid* zal worden bereikt.

pSG
pSG
Nafase COVID-19

Kenmerk

Transparantie: Het geautomatiseerd uitlezen en structureren leidt tot een werkwijze die *vergelijkbaar* is met de manier waarop het e-mailverkeer binnen de Wob-procedure wordt toegepast, hetgeen zorgt voor een goed uit te leggen en transparante werkwijze.

Inzet VWS-medewerker: Door te kiezen voor een van de drie werkwijzen *bepaalt de medewerker zelf* in welke mate hij of zij ontzorgd wil worden, rekening houdend met de door hem of haar gewenste privacy.

Advies: het instemmen met de voorgestelde werkwijze.

Beslispunt: gaat de Bestuursraad akkoord met deze voorgestelde werkwijze?

4. Ter informatie: Continuering LCH-lijn t.a.v. overige consortia

Ten slotte willen we u ter informatie meegeven dat de programmadirectie Nafase COVID-19 de zogenaamde 'LCH-lijn' zal continueren ten aanzien van de overige consortia. De LCH-lijn houdt in dat alle informatie waarover ambtenaren van VWS beschikken inzake het LCH en de in dat kader tot stand gekomen overeenkomsten of afspraken, worden veiliggesteld bij VWS. In bredere zin betekent dit dat de programmadirectie enkel de stukken van VWS-kerndepartement medewerkers veiligstelt die een rol hebben gespeeld in de betreffende consortia en de in dat kader tot stand gekomen overeenkomsten of afspraken, dus alleen datgene waar VWS verantwoordelijkheid voor draagt. De LCH-lijn is in lijn met de Archiefwet en dienstig aan de afhandeling van Wob-verzoeken.